

Μέσο:ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: ...17/11/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: ...17/11/2019

Σελίδα:28

Η ισότητα των φύλων στη μεταρρύθμιση για την ανώτατη εκπαίδευση

Ντία Αναγνώστου

Τον περασμένο Σεπτέμβριο η υπουργός Παιδείας ανακοίνωσε την πρόθεση της κυβέρνησης να θεσπίσει έναν νέο νόμο-πλαίσιο για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), οι βασικοί άξονες του οποίου φαίνεται πως στοχεύουν στη σωστή κατεύθυνση: ενίσχυση της αυτονομίας και αυτοδιοίκησης, στροφή προς την εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητα. Παντελώς απύσχα από τη σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση είναι, ωστόσο, η διάσταση του φύλου (gender). Σε καμία από τις κύριες θεματικές ενότητες που περιγράφει η επιστολή της υπουργού (αποτελεσματικότεροι θεσμοί διοίκησης, οικονομική διαχείριση και προσέλκυση επιπλέον πόρων, αξιολόγηση και πιστοποίηση της ποιότητας, προγράμματα σπουδών, λοιπά θέματα) δεν υπάρ-

χει κάποια αναφορά στο θέμα της ισότητας των φύλων. Πρόκειται για σημαντική παράλειψη, καθώς ο τομέας της έρευνας και της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από έντονες ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών. Έχουμε ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά γυναικών μεταξύ του ακαδημαϊκού προσωπικού στα πανεπιστήμια, το οποίο μειώνεται αισθητά όσο ανεβαίνουμε στην κλίμακα των ακαδημαϊκών βαθμίδων. Ιδιαίτερα χαμηλά είναι επίσης τα ποσοστά γυναικών μεταξύ των υψηλόβαθμων διοικητικών θέσεων ΑΕΙ (π.χ. πρυτάνεις) και μεταξύ των μελών επιστημονικών επιτροπών, συμβουλίων Ιδρυμάτων και ακαδημαϊκών οργάνων (στοιχεία από την τελευταία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «SHE Figures», 2018). Η ανάγκη να προαχθεί η ισότητα των φύλων στα ΑΕΙ και στην έρευνα δεν

απορρέει μόνο από το αίτημα κοινωνικής δικαιοσύνης και σεβασμού της αρχής της ισότητας και των μη διακρίσεων. Βελτιώνοντας την πρόσβαση όλων των ατόμων, ανεξαρτήτως φύλου, στην επιστημονική έρευνα, σε όλες τις ακαδημαϊκές βαθμίδες και θέσεις της διοίκησης, επιτυγχάνουμε και άλλους στόχους: μειώνουμε τη σπατάλη πόρων και ταλέντου, προάγουμε την αξιοκρατία, ενισχύουμε την αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα των ΑΕΙ και των οργανισμών έρευνας και διευρύνουμε τους γνωστικούς ορίζοντές τους. Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 η ΕΕ έχει διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη πολιτική, προκειμένου: α) να καταπολεμήσει τις (ως επί το πλείστον έμμεσες) διακρίσεις λόγω φύλου στην έρευνα και β) να ενσωματώσει τη διάσταση του φύλου τόσο στην οργανωτική δομή και λειτουργ-

γία των ΑΕΙ και των οργανισμών έρευνας, όσο και στο περιεχόμενο της έρευνας που παράγουν. Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής, η ΕΕ καλεί τα κράτη-μέλη να προχωρήσουν στη διαμόρφωση ενός κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και των σχετικών πολιτικών. Η Ελλάδα διαθέτει ένα προηγμένο συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο για την ενσωμάτωση και προώθηση της ισότητας των φύλων στη λειτουργία των ΑΕΙ και των φορέων έρευνας, το οποίο είναι εναρμονισμένο με την πολιτική της ΕΕ. Όμως στο επίπεδο της εφαρμογής η εθνική πολιτική χωλαίνει. Στον Εθνικό Οδικό Χάρτη 2015-2020 για την Έρευνα έχουν μεν ενσωματωθεί κάποιοι από τους προαναφερθέντες στόχους, δεν έχουν όμως προβλεφθεί πολιτικές και μέτρα για να τους υλοποιήσουν. Παραμένουν δηλαδή στο επίπεδο απλής δήλωσης προθέσεων.

1. Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ...

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 17/11/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 17/11/2019

Σελίδα: 45

Η σχεδιαζόμενη από το υπουργείο Παιδείας μεταρρύθμιση οφείλει να ενσωματώσει τη διάσταση του φύλου στις δομές και στην εσωτερική λειτουργία των πανεπιστημίων και των οργανισμών έρευνας (τόσο αυτών που χρηματοδοτούν όσο και αυτών που εκπονούν έρευνα), στη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, στην πρόσβαση και συμμετοχή στα όργανα λήψης αποφάσεων και στο περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών. Πρέπει επίσης να προχωρήσει η εφαρμογή του Εθνικού Οδικού Χάρτη 2015-2020 για την Έρευνα (τον οποίο έχει διαμορφώσει το ίδιο υπουργείο) και να ενταχθεί η διάσταση του φύλου στη διαχείριση, στη χρηματοδότηση και στην αξιολόγηση της επιστημονικής έρευνας.

Κάθε ΑΕΙ θα μπορούσε να καταρτίσει ένα Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, δηλαδή

ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που να θέτει στόχους και δράσεις για την αντιμετώπιση των έμφυλων ανισοτήτων στο εσωτερικό του. Από τη δική του πλευρά, το υπουργείο Παιδείας μπορεί να αξιοποιήσει τη σημαντική εμπειρία και τεχνογνωσία που έχουν αποκτήσει ΑΕΙ και φορείς έρευνας μέσα από δικές τους πρωτοβουλίες και έργα στον τομέα αυτόν, όπως είναι το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και το Πάντειο Πανεπιστήμιο, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) και το Ελληνικό Ιδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), το πρώτο ερευνητικό ινστιτούτο που έχει καταρτίσει ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων.

Η εξαγγελθείσα νομοθετική μεταρρύθμιση για τα ΑΕΙ και την έρευνα απο-

τελεί πρώτης τάξεως ευκαιρία για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης για την ισότητα των φύλων στον τομέα αυτόν. Ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί! Πρόκειται για παρέμβαση που θα τοποθετήσει την Ελλάδα μεταξύ των πιο προηγμένων κρατών-μελών στον τομέα αυτόν (Αυστρία, Γερμανία, Ισπανία, Φινλανδία, Ιταλία, Σουηδία). Κυρίως, όμως, η άμβλυση των έμφυλων διακρίσεων και η υπέρβαση των φραγμών που αυτές ορθώνουν θα συμβάλουν καθοριστικά στο να «απελευθερώσουμε τις δημιουργικές δυνάμεις» του δημόσιου πανεπιστημίου και να βελτιώσουμε την ποιότητα της επιστημονικής έρευνας που παράγεται στη χώρα μας.

Η κυρία Ντία Αναγνώστου είναι ερευνήτρια του ΕΛΙΑΜΕΠ και επίκουρη καθηγήτρια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.